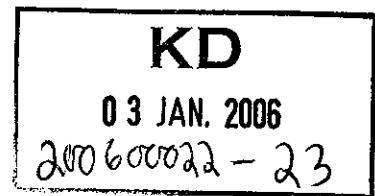

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref: 20050454 9-/ Vår ref: 2005/12785-2 Arkivkode: 008 Dato: 03.01.06

Høring - Forslag til endringer i opplæringsloven - Opplæring i helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner

Vi viser til oversendelse datert 9. november 2005 av høringsbrev om endringer i opplæringsloven.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet vil i sin uttalelse hovedsakelig konsentrere seg om de endringer som har betydning for opplæringen av barn som er plassert i barneverninstitusjon, men vil også komme inn på de forslag som gjelder helseinstitusjonene.

Direktoratet vil innledningsvis slå fast at vi går i mot forslag nr 4 om å overføre ansvaret for opplæringen i barneverninstitusjonene fra (hjem)fylkeskommune til staten. For barneverninstitusjonene ser vi få fordeler og mange ulemper ved en slik løsning. Vi kan heller ikke se at begrunnelsene som i høringsnotatet oppgis å tale for løsningen, gjelder fullt ut for institusjoner etter barnevernloven. På barnevernområdet er det jo allerede slik at samme forvaltningsnivå - fylkeskommunen - har opplæringsansvaret uavhengig av om institusjonen er offentlig eller privat eid. En overføring av ansvaret til staten ville således ikke medføre noen større likhet mellom offentlige og private institusjoner etter barnevernloven enn det er etter gjeldende rett.

Direktoratet støtter argumentene i høringsnotatet mot et statlig ansvar. Etter vår oppfatning er det en klar fordel at det forvaltningsnivået som har det generelle opplæringsansvaret etter opplæringsloven beholder dette ansvaret også overfor barn og unge når de av ulike årsaker oppholder seg i kortere eller lengre perioder på institusjon. Dette gir sammenheng mellom opplæringstilbudet før, under og etter institusjonsoppholdet. De forvaltningsnivåer som i dag har opplæringsansvaret, har erfaringen og fagkompetansen på området og bør etter vår oppfatning beholde dette ansvaret for alle barn og under hele opplæringen. Effektivt samarbeid mellom institusjon og skole/opplæringsmyndighetene, er etter vår oppfatning en bedre løsning enn at staten skal overta en oppgave den ellers ikke har og for en - i denne sammenheng - liten gruppe barn og unge.

Flere av argumentene som taler mot en overføring av opplæringsansvaret fra fylkeskommunen til stat på barnevernområdet, taler etter vår oppfatning også mot at helseforetakene får ansvar for opplæring i helseinstitusjonene, jf forslag nr 3. Direktoratet ser at det kan være en fordel at

opplæringsansvaret for alle barn og unge (og voksne) i institusjoner ivaretas av samme forvaltningsnivå uavhengig av institusjonens hjemmelsgrunnlag. Hensynet til denne type likhet vil etter vår oppfatning imidlertid måtte vike; selv om behandlingen av hørings-saken skulle føre til at en for helseinstitusjonenes vedkommende går inn for en statlig overtakelse av opplæringsansvaret, vil direktoratet ikke kunne støtte en tilsvarende statlig overtakelse av ansvaret for barn og unge i barneverninstitusjoner. Fra direktoratets ståsted er således forslag 2 (overføring fra hjemfylkeskommune til fylkeskommune der institusjonen ligger), forslag 5 (oppretholdelse av dagens ordning) og forslag 6 (delt ansvar mellom fylkeskommune og kommune), klart å foretrekke fremfor forslag nr 4 (og 3).

Det er etter Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets oppfatning ikke ønskelig å opprette særordninger på opplæringsområdet for så vidt gjelder ansvarsforhold og økonomi for de barn og unge som er på barneverninstitusjon. Særordninger på opplæringsområdet er uheldig for barn og unge som oppholder seg på barneverninstitusjon. Skolen er barns viktigste sosiale arena i tillegg til familien. Følgelig bør flest mulig av de barn som oppholder seg på barneverninstitusjon få skoleplass på lik linje med andre barn. Forskning viser også at spesialundervisning på spesialskoler er uheldig for mange elevers trivsel og motivasjon for læring (bla Hagen 2001, Nordahl, Overland 98). Direktoratet er av den oppfatning at en mest mulig normalisering av ansvarsområdet og tilrettelegging av opplæringen innenfor de ordninger som gjelder alle barn, vil tjene de barn og unge som oppholder seg på barneverninstitusjon. Dette taler for at ordningen med at fylkeskommunen også har ansvaret for grunnskoleopplæringen for barn og unge i barneverninstitusjon opphører, og taler for at kommunen får overført ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring – slik den har for andre barn og slik de får når (om) barnet flytter hjem igjen.

Fagkompetansen på grunnskolenivå ligger i kommunen og det vil kunne gi bedre kontinuitet i opplæringsansvaret for den enkelte at samme forvaltningsnivå har opplæringsansvaret enten eleven bor hjemme eller i institusjon. Vi deler høringsbrevets syn på at dette vil ha særlig betydning for de barn og unge som veksler mellom å bo hjemme, i barneverninstitusjon og i fosterhjem. Kommunalt ansvar for grunnskoleopplæring (inklusive spesialundervisning for barn, unge og voksne) og fylkeskommunalt ansvar videregående opplæring er omtalt i forslag nr 6. Slik vi forstår forslag nr 6, innebærer det at ansvaret legges til hhv den kommune/fylkeskommune der barnets/den unges foreldre er bosatt (evt i den kommunen den voksne er bosatt).

Etter vår oppfatning kunne høringsnotatet inneholdt et alternativ til, (et forslag nr 7), som en parallell til forslag nr 2 der en foreslår en overføring fra beboerens hjemfylkeskommune til fylkeskommunen der institusjonen ligger. Etter vår oppfatning ville en endring som også innebærer en overføring av opplæringsansvaret på grunnskolenivå til kommunen der institusjonen ligger, kunne være en god løsning og vi ville støttet et slikt forslag. Fordelen med å legge ansvaret for grunnskoleopplæring til den kommunen der institusjonen ligger, er at samme kommune får det faglige, juridiske og økonomiske ansvaret for barnet. En slipper således blant annet økonomiske oppgjør mellom kommunene. Skolen i den kommunen institusjonen ligger og i den kommunen barnet flytter fra/tilbake til, vil selvfølgelig måtte samarbeide om overflyttingene og om det faglige innholdet i undervisningen, men samarbeidet vil skje mellom parter på samme forvaltningsnivå og på et område hvor de har det generelle faglige ansvaret.

Forslagene innebærer at institusjonene fortsatt har ansvar for å sørge for nødvendige lokaler til opplæringen, dersom opplæringen skal skje i institusjonen. For barneverninstitusjonenes del er bestemmelsen om egnede lokaler gjentatt i forskrift av 27. oktober 2003 nr 1282 om krav til kvalitet i barneverninstitusjoner der det vises til opplæringsloven § 13-2. Direktoratet legger til grunn at institusjonenes ansvar for å sørge for nødvendige lokaler er begrenset til de tilfeller der undervisningen skal skje i institusjonen. Øvrige lokaler til opplæring bør etter vår oppfatning være fylkeskommunens ansvar (evt. kommunens ansvar dersom ansvaret for

grunnskoleopplæring for barn i institusjon overføres til kommunen). Vi viser for øvrig til vårt brev til UFD av 21. desember 2005, der vi tar opp ansvaret for opplæringslokaler for barn i barneverninstitusjon.

Konklusjon: Vår førsteprioritet er en løsning som innebærer en kombinasjon av forslag nr 2 og 6, men slik at fylkeskommunen der institusjonen ligger får ansvaret for den videregående opplæringen og at kommunen der institusjonen ligger får ansvaret for grunnskoleopplæringen (av oss kalt forslag nr 7). Vår annenprioritet er forslag nr 2 (og 1). Men også her mener vi det er mulig å endre opplæringsloven slik at ansvaret overføres til fylkeskommunen der barneverninstitusjonen ligger, selv om departementet ikke skulle finne grunnlag for en samordning av private og statlige helseinstitusjoner som innebærer at fylkeskommunen der institusjonen ligger får opplæringsansvaret for alle pasienter (uavhengig av hvem som eier institusjonen). Vår tredje prioritet er forslag nr 5 som slik vi leser det, innebærer å opprettholde dagens ordning og så for barneverninstitusjonene. For direktoratet er alle forslag bedre enn forslag nr 4 (og 3). Selv om UFD skulle gå inn for forslag nr 3, kan vi ikke støtte forslag nr 4.

Med hilsen

Ann-Merit Sæbønes (e.f)
direktør

Kirsti Stokkeland
seksjonssjef

Kopi: Barne-, ungdoms- og familieetaten, regionkontorene
Barne- og likestillingsdepartementet